

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОЈЕКТА

Назив пројекта:

Алтернативни поглед на поглавље 23 – измене правног оквира и пракси

Корисник:

Корисник:

- Београдски центар за безбедносну политику (БЦБП)

Партнери на пројекту:

- Центар за образовне политике (ЦОП)
- Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца (УТС)
- Удружење правника за медицинско и здравствено право (СУПРАМ)

Контакт особа одговорна за спровођење пројекта и позиција:

Саша Ђорђевић, истраживач

Датум почетка пројекта:

осам месеци

Трајање пројекта:

8. август 2017. – 31. март 2018.

Период на који се извештај односи:

осам месеци

Укупни буџет пројекта:

2.256.500,00 РСД

Укупна утрошена средства:

2.256.500,00 РСД

Кратак опис управљачке структуре пројекта:

У реализацији пројекта учествовали су: координатор пројекта, финансијски менаџер и пет сарадника у истраживању. Истраживач БЦБП-а **Саша Ђорђевић** обављао је позицију координатора пројекта и сарадника у истраживању. Извршавао је административне, техничке, логистичке, програмске и организационе послове у оквиру пројекта. Уредник је Алтернативног извештаја и један је од аутора. Истраживач БЦБП-а **Владимир Ерцег** обављао је позицију сарадника у истраживању и асистирао координатору пројекта током спровођења планираних активности. Један је од аутора Алтернативног извештаја. Истраживачица ЦОП-а **Ивана Ценерић**, истраживачица СУПРАМ-а **Хајрија Мујовић**, **Марина Матић Бошковић** и **Светлана Ненадић** из УТС-а обављали су послове сарадника у истраживању. Сви сарадници су пратили стање у вези са реализацијом мера из Акционог плана за поглавље 23 и на основу тога написали делове Алтернативног извештаја у складу са поделом посла. Финансијска менаџерка **Драгана Милићевић** извршавала је финансијске послове у вези са пројектом и била је задужена за сва плаћања и комуникацију са ревизором.

Кратак опис пројектних активности (фокус треба да буде на томе шта је пројектом реализовано, а не како).

Пројекат је реализован у пет фаза (погледати табелу испод за временски оквир):

- (1) припрема пројекта, мониторинг и анализа реализације мера из Акционог плана за Поглавље 23;
- (2) провера ефекта до сада реализованих мера;
- (3) израда Алтернативног извештаја;
- (4) јавно представљање Алтернативног извештаја,
- (5) израда разумљивог медијског садржаја.

Група активности	Авг	Сеп	Окт	Нов	Дец	Јан	Феб	Мар
(1) Припрема, мониторинг и анализа								
(2) Провера ефекта								
(3) Израда Алтернативног извештаја								
(4) Јавно представљање								
(5) Израда медијског садржаја								

- (1) У прва три месеца пројекта извршена је припрема за спровођење пројектних активности, а затим је започета квалитативна и квантитативна анализа спровођења мера из Акционог плана за Поглавље 23 од 27. априла 2016. до 28. фебруара 2018.**

На састанку који је одржан 6. септембра 2017. године са представницима Агенције за борбу против корупције (на коме су испред пројектног тима присуствовали Саша Ђорђевић и Владимир Ерцег из БЦБП-а) потврђена је листа активности чије се спровођење прати и утврђени су начини комуникације између донатора и пројектног тима око административних и програмских елемената пројекта. Током другог месеца спровођења пројекта (септембар), ажурирана је интернет база података као основа за комуникацију чланова пројектног тима. Израђен је план спровођења пројекта у коме су пописане: (1) активности; (2) резултати; (3) планирани рок за реализацију активности; (4) ко је задужен да реализује активности. У плану су излистане обавезе које БЦБП има према Агенцији у смислу извештавања, заједно са роковима. Пописани су и главни производи пројекта. План је потврђен на састанку који је одржан 3. октобра 2017. године на коме су присуствовали Владимир Ерцег из БЦБП-а, Марина Матић Бошковић и Светлана Ненадић из УТС-а, Хајрија Мујовић и СУПРАМ-а и Ивана Ценерић из ЦОП-а.¹ У трећем месецу спровођења пројекта (октобар) израђен је документ у коме су пописане мере и активности из Акционог плана. У првој фази пројекта анализирани су и јавно доступни извештаји других организација цивилног друштва и међународног организација релевантних за ову тему. На сајту БЦБП-а објављена је и информација о пројекту при чему су окачени одговарајући документи – предлог пројекта и буџет.²

¹ Погледати: <http://bezbednost.org/Vesti-iz-BCBP/6614/Odrzan-prvi-sastanak-projekt-nog-tima-Alternativni.shtml>

² Погледати: <http://bezbednost.org/Svi-projekti/6580/Alternativni-pogled-na-Poglavlje-23--izmene.shtml>

(2) У четвртном и петом месецу пројекта извршена је провера практичних ефекта спроведених мера из Акционог плана за Поглавље 23 и њихов утицај на остваривање права грађана.

Након добијених података од државних органа започета је друга фаза спровођења пројекта: провера ефекта до сада реализованих мера. Истовремено, отпочето је и писање Алтернативног извештаја на основу анализе садржаја добијених података. У циљу провере ефекта спроведених мера реализоване су: (1) две фокус групе са члановима полицијских синдиката; (2) једна фокус група и два интервјуа са саговорницима који су учествовали у реформи образовања; (3) четири интервјуа са саговорницима и организацијама које учествују у реформи здравства; (4) спроведено је осам интервјуа са представницима правосудних органа.

- (1) Две фокус групе са члановима полицијских синдиката одржане су 2. и 3. новембра 2017. године у Београду. Учествовало је 16 чланова полицијских синдиката из управљачке структуре. Полицијски синдикати су бирани на основу критеријума репрезентативности и на основу досадашњег учествовања у процесу реформе полиције. Фокус групу модерирао је истраживач БЦБП-а Саша Ђорђевић. Теме разговора су биле: (1) реформа полиције; (2) унутрашња контрола полиције; (3) сукоб интереса у полицији; (4) дисциплинска и кривична одговорност полицијских службеника; (5) финансијско управљање и (6) управљање људским ресурсима у Министарству унутрашњих послова.
- (2) Фокус група на тему образовања одржана је 18. децембра 2017. у Београду. Учествовало је три саговорника који су бирани на основу учествовања у радним телима и групама које се су бавиле реформом образовања и уједно су били чланови Националног просветног савета, Комисије за акредитацију и проверу квалитета и Стручног тима за реформу високог образовања. Фокус групом модерирала је истраживачица ЦОП-а Ивана Ценерић. Додатно је организовано и два интервјуа са истраживачицом Београдске отворене школе која је пратила квалитет високог образовања у Србији и некадашњом државном секретарком Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Теме разговора су биле: (1) реформа образовања; (2) процес акредитације; (3) контрола услова за рад високог образовања; (4) просветна инспекција; (5) транспарентност у раду високог образовања.
- (3) Четири интервјуа је реализовано са саговорницима и организацијама које се баве реформом здравства. Интервју са председником Етичког одбора Института за мајку и дете „Др Војкан Чупић“ реализован је 26. октобра 2017. Истог месеца одржан је и састанак са организацијом цивилног друштва Апотекарско језгро. Интервју са директорком болнице у Вршцу реализован је 5. децембра 2017. године. Интервју са шефицом Комисије за борбу против корупције Министарства здравља реализован је 12. јануара 2018. Теме интервјуа су биле следеће: (1) реформа здравства; (2) одговорност лекара; (3) рад етичких тела у систему здравства и њихов утицај на смањење корупције; (4) листе лекова као ризична област у здравству за појаву корупције.
- (4) Осам интервјуа је реализовано са саговорницима који се баве реформом правосуђа током октобра и новембра 2017. Интервјуи су реализовани са замеником Републичког јавног тужилаштва и повереником за самосталност; шефицом писарнице тужилаштва; представницима Правосудне академије, Народне скупштине и Републичким јавним тужилашством; представницима

буџетског сектора Високог савета судства и Државног већа тужилаштва; чланом Државног већа тужилаштва; председником Етичког одбора УТС-а. Разговарало се о следећим темама: (1) злоупотреба службеног положаја; (2) статистика о корупцији; (3) одузимање имовине; (4) ревидирање система имунитета; (5) цурење информација; (6) буџетске надлежности; (7) напредовање у правосуђу; (8) етички кодекс судија и тужилаца.

У Анексу бр. 4 детаљно су излистана питања и теме о којима се разговарало на фокус групама и интервјуима.

(3) У шестом и седмом месецу пројекта израђен је и објављен Алтернативни извештај о спровођењу Акционог плана за поглавље 23.

Финална верзија Алтернативног извештаја прослеђена је Агенцији за борбу против корупције 21. марта 2018. године. У извештају процењена је реализација активности одговорних субјеката из Акционог плана од 27. априла 2016. до 28. фебруара 2018. Извештај обухвата онај део који се односи на 78 активности за превенцију корупције, репресију корупције, правосуђе и основна права. У извештају је предочена тачна листа активности које су процењене. Дат је и табеларни преглед са тренутним статусом спровођења активности и на крају су наведене препоруке за унапређење примене Акционог плана којих има преко 100. На почетку извештаја предочене су три главне поруке у вези са будућим спровођењем Акционог плана и представљени су главни налази у сажетку.³

(4) У осмом месецу пројекта представљен је Алтернативни извештај на панел дискусији у Медија центру у Београду 29. марта 2018. године, који је организован заједно са Транспарентност Србија.⁴

На скупу је било више од 40 учесника из различитих институција: Агенција за борбу против корупције, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као и новинари, активисти организација цивилног друштва, представници међународних организација и амбасада у Републици Србији.⁵ Скуп је након интерних консултација пројектног тима који је одржан 26. марта 2018. године, организован са Транспарентност Србија, организацијом која је после конкурса Агенције за борбу против корупције од 22. маја 2017. године потписала уговор о раду на алтернативном извештавању за другу групу активности из Акционог плана за Поглавље 23.⁶ Циљ заједничког организовања скупа је био привлачење што веће медијске пажње у Србији, те да се обједине ресурси ради достизања што боље видљивости пројекта и главних налаза алтернативних извештаја. На скупу је закључено да је кључно да се дође до суштинских промена на основу примене Акционог плана за Поглавље 23, а не само до „штиклирања“ ставки.⁷ Предлогом пројекта је предвиђено да најмање 100 учесника на конференцији. Међутим, на скупу је било преко 40 учесника од којих се 35 евидентирало. Ипак, пројектом предвиђена буџетска средства су била искоришћена с обзиром да је дошло до поскупљена ангажовања кетеринг услуга у односу на тренутак када је писан пројекат и претходно је наручена храна за више особа. Такође, сви присутни се нису

³ Погледати: <http://bezbednost.org/Sve-publikacije/6746/Alternativni-izvestaj-o-sprovodjenju-Akcionog.shtml>

⁴ Погледати: <http://bezbednost.org/Najave/6744/Borba-protiv-korupcije--na-papiru-i-u-praksi.shtml>

⁵ Погледати: <https://www.youtube.com/watch?v=zTgbnxktiho>

⁶ Погледати: <http://www.acas.rs/wp-content/uploads/2017/08/Ugovor.pdf>

⁷ Погледати: <http://bezbednost.org/Vesti-iz-BCBP/6749/Borba-protiv-korupcije-jaca-na-papiru-nego-u.shtml>

уписали у листу учесника.

(5) Током последњег месеца пројекта креиран је и објављен разумљив медијски садржај са најважнијим налазима Алтернативног извештаја.

Београдски центар за безбедносну политику је интензивно комуницирао активности и производе пројекта. Укупно је забележено 18 објава у традиционалним медијима и креирано 25 објава на сајту БЦБП и налозима организације на друштвеним мрежама, а овај садржај је прегледан преко 78.000 пута и изазвао је преко 2.300 интеракција корисника. Од 18 објава у медијима у вези са пројектом у којима су наведени представници БЦБП, 11 забележено на интернет сајтовима медија, три на сајтовима агрегаторима вести, а две у штампаним издањима (Данас) и по једна на телевизији (ТВ Прва) и радију (Београд 202). Највећи део објава је забележен у медијима са националном покривеношћу (15), а три објаве су забележене у локалним медијима (Ваљево, Чачак и Горњи Милановац). Укупно је креирано пет страница на сајту БЦБП у вези са пројектом, од чега су четири на српском језику а једна на енглеском. Овај садржај је прегледан укупно 1.004 пута а забележено је укупно 1.094 интеракција (преузимања и дељења садржаја). На фејсбук страници БЦБП креирано је седам објава у вези са пројектом, од чега су четири рекламиране. Садржај је прегледан укупно 61.392 пута а забележено је укупно 993 интеракције (свиђања, дељења и коментарисања садржаја или кликова на линк или други садржај објаве). На твитер налогу БЦБП је креирано 13 објава у вези са пројектом, а садржај је прегледан укупно 16.057 пута и забележене су 242 интеракције. Израђена су три инфографика који ће бити представљени и у наредном периоду.⁸ У Анексу бр. 3 се налази детаљан преглед видљивости пројекта у медијима и на друштвеним мрежама.

Кратак опис циљева пројекта и остварених резултата

Пројекат је допринео побољшању јавног, одговорног, ефикасног и усаглашеног рада државних органа у успостављању независног правосуђа и борби против корупције. То је учињено највише кроз информисање грађана и заинтересоване јавности о думетима Акционог плана за Поглавље 23 на основу квалитативне и квантитативне анализе спроведених мера, те провером практичних ефекта спроведених мера и њиховим утицајем на остваривање права грађана. Резултат је објављивање Алтернативног извештаја који је јавно представљен на скупу у Београду и промовисан путем друштвених мрежа и медија. Извештај је до сада преузет 149 пута са сајта БЦБП.

Пројекат је имао за циљ да утврди квалитет реализације мера у Акционом плану за Поглавље 23, и то посебно у одељцима о борби против корупције у посебно осетљивим областима, репресији корупције, укључивању цивилног друштва у програме борбе против корупције и деловима одељака о унапређењу стања у правосуђу и у области основних права. Реч је о 78 активности које су детаљно излистане у Алтернативном извештају.

Пројектом је успостављен активни и поуздани спољни надзор, који се може искористити и у будућности, спровођења активности у борби против корупције и успостављања независности правосуђа. Партнерске организације су задовољне пројектом и желе да наставе заједнички рад и у будућности. То је битно јер овакав спољни надзор доприноси у одређеној мери смањењу корупције и деполитизацији правосуђа, што су препреке економском, социјалном и демократском развоју.

⁸ Погледати: <https://goo.gl/N5Cjvd>, <https://goo.gl/naZa2g>, <https://goo.gl/apWEgq>.

Алтернативни извештај омогућио је државним институцијама да на једном месту сазнају стварну процену реализације Акционог и проблеме у спровођењу које су идентификовали независни посматрачи. Истовремено, Алтернативни извештај је послужио политичким одлучиоцима као подсетник на обећања која су дата раније. Алтернативни извештај биће од посебне важности за даље спровођење Акционог плана. На основу извештаја, Агенција за борбу против корупције моћи ће да боље процени степен и квалитет реализације Акционог плана.

Најзад, представници Делегације Европске уније у Србији и Европске комисије моћи ће на основу извештаја да процене реалну спроводљивост Акционог плана и уопште борбе против корупције у Србији.

Кратак опис праћења и процене тј. система и метода коришћених за праћење и процену резултата-евалуација пројекта

Интерна евалуација резултата пројекта је реализована комбинацијом квалитативних и квантитативних метода.

Квалитативне методе су коришћене за израду Алтернативног извештаја. У БЦБП-у постоје интерне процедуре на основу којих се оцењује квалитет истраживачких производа. Према Приручнику за радне процесе БЦБП-а, рецензије врши извршни директор БЦБП-а или руководиоца пројекта, што је у случају Алтернативног извештаја био координатор пројекта који је и обављао послове редакције извештаја. Руководилац је након стручне редакције одлучио да Алтернативни извештај задовољава стандарде квалитета БЦБП-а после чега је текст прослеђен комуникационом тиму ради формулисања наслова сажетка и препорука. Комуникација са сарадницима у истраживању је најчешће обављена путем и-мејла. Након лектуре и професионалног прелома текста, Алтернативни извештај је објављен на интернет страници БЦБП-а. Састанци пројектног тима су коришћени ради праћења и анализе рада на пројекту.

Квантитативне методе су коришћене приликом јавног представљања Алтернативног извештаја и за израду разумљивог садржаја са најважнијим налазима из извештаја. Након сваког јавног догађаја и онлајн кампање сарадник за комуникације оцењује његову успешност. Сарадник за комуникације је оценио видљивост Алтернативног извештаја оценом *врло добар* с обзиром да је садржај прегледан преко 78.000 пута и изазвао је преко 2.300 интеракција корисника. Детаљни резултати мониторинга су представљени у трећем анексу.

За финансијску ревизију пројекта ангажован је независни ревизор са циљем да се верификује да ли су трошкови, које БЦБП, наводи у финансијском извештају, реални, тачни и прихватљиви. Прихватљивост подразумева да су средства обезбеђена од Агенције за борбу проти корупције потрошена у складу са предвиђеним буџетом. Ревизија се спроводи у складу са Међународним стандардима о повезаним услугама („ISRS“) 4400 које је објавила Међународна федерација рачуновођа („IFAC“) и етичким кодексом за професионалне рачуновође који је објавио IFAC.

Кратак опис свих одступања између одобреног пројектног документа и спровођења пројекта

Два пута је дошло до одступања од одобреног пројектног документа и спровођења пројекта, о чему је Агенција за борбу против корупције благовремено обавештена.

- У **септембру 2017. године** дошло је до измена у саставу пројектног тима. Наиме, уместо Предрага Петровића, на позицији координатора пројекта, дошао је истраживач БЦБП Саша Ђорђевић, који је истовремено и обављао послове сарадника у истраживању. Одлука је усвојена на састанку БЦБП-а

одржаном у понедељак 14. августа 2017. године на коме су присуствовали директорка БЦБП-а Соња Стојановић Гајић, извршни директор БЦБП-а Предраг Петровић, истраживачи БЦБП-а Саша Ђорђевић и Владимир Ерцег, и финансијска менаџерка Драгана Милићевић. Главни разлог за усвајање ове одлуке је чињеница да је БЦБП у истом временском периоду добио позитиван одговор о добијању финансијских средстава од два различита донатора за пројекте које је требало да координише према првобитном плану извршни директор БЦБП-а Предраг Петровић. Међутим, Предраг Петровић, због обима активности на пројектима, није био у могућности да се у потпуности посвети координацији у изради Алтернативног извештаја и његовим представљањем у јавности, што није у интересу БЦБП-а. Због тога је горе поменутом састанку одлучено да за послове координације пројекта и писања алтернативног извештаја у области борбе против корупције буде задужен Саша Ђорђевић. Одлука је усвојена због неколико разлога. Саша Ђорђевић је највише сарађивао са Агенцијом за борбу против корупције од 2011. године када је БЦБП, на основу подршке Агенције, израдио мапу ризика од корупције у сектору безбедности. Такође, од 2014. године Саша Ђорђевић је у два наврата учествовао у пројектима које је подржала Агенција, а тичу се алтернативног извештавања о спровођењу антикорупцијске стратегије. Затим, Саша Ђорђевић је заједно са колегама учествовао у писању предлога пројекта „Алтернативни поглед на поглавље 23 – измене правног оквира и пракси“ и проналажењу одговарајућих партнера, тако да има одличан увид у план реализације пројекта и задужењима, као и у рокове. Промене у пројектном тиму нису утицале на ток и квалитет спровођења пројекта, као и на задате рокове. Промена је утицала и на буџет за спровођење пројекта. Уместо буџетске линије „1.1. Координатор“ у износу од 266.600,00 РСД и буџетске линије „1.3. Сарадник у истраживању (БЦБП)“ у износу од 280.000,00 РСД уводи се нова буџетска линија: „1.1. Координатор/сарадник у истраживању (БЦБП)“, са задужењем да управља пројектом, извештавањем и осигуравањем испуњености истраживачких обавеза, као и за истраживање области борбе против корупције у оквиру алтернативног извештавања, у износу од 109.200,00 РСД месечно, односно укупно 546.000,00 РСД. Агенција за борбу против корупције је одобрила захтев 18. септембра 2017.

- У **марту 2018. године** дошло је до измена у буџету због ситуације која је настала зато што трошкови превоза за учеснике фокус група нису искоришћени. Наиме, пројектни тим је током реализације пројекта одржао три фокус групе, у складу са пројектом, које су одржане у Београду. БЦБП је одржао две фокус групе са представницима полицијских синдиката у Србији, и то 2. и 3. новембра 2017. године. Центар за образовне политике је реализовао једну фокус групу са релевантним саговорницима из области образовања који су учествовали у различитим радним групама, укључујући и два бивша државна секретара у Министарству просвете, науке и технолошког развоја. Фокус група је одржана 18. децембра 2017. године. Остали партнери нису реализовали фокус групе јер су сматрали да је за потребе пројекта сврсисходније спровести интервјуе са одговарајућим саговорницима из система здравства и правосудних органа. Фокус групе су одржане у Београду због чега су смањени путни трошкови с обзиром да су учесници били из Београда. Због описане ситуације остало је непотрошено 70.000,00 динара предвиђено буџетом предлога пројекта. БЦБП је ради повећања видљивости алтернативног извештаја и налаза из истраживања, те информисања грађана путем друштвених мрежа, израдио је три инфографика који ће да покрију

целокупан алтернативни извештај који се састоји из поглавља. Предлог је био да се средства из буџетске линије „2.1. Трошкови превоза“ у укупном износу од 70.000,00 пребаце на нову буџетску линију: „4.10. Осмишљавање и дизајн три инфографика, у износу од 70.000,00 динара“. Агенција за борбу против корупције одобрила је захтев 29. марта 2018.

Кратак опис управљања ризицима

Током реализације пројекта није дошло до појаве ризика високог интензитета. Партнери у пројекту су већ дуго времена у теми борбе против корупције у складу са својим интересовањима, тако да извештаји нису искључиво зависили од одговора државних институција. Ризик да два догађаја око исте теме која су била првобитно планирана одрже истовремено је превазиђен консултацијама два координатора. На крају је одржан један догађај на тему алтернативног извештавања.

Листа анекса:

- (1) Дневни ред састанка пројектног тима 3. октобра 2017;
- (2) Списак присутних на скупу у Медија центру 29. марта 2018;
- (3) Преглед видљивости пројекта;
- (4) Припремна питања за фокус групе и интервјуе.

Датум подношења извештаја:

4. мај 2018.

Потпис (са печатом) подносиоца извештаја:

